

EHEAROME2020

Comunicatul ministerial de la Roma

JOI, 19 NOIEMBRIE 2020

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Translated within the Erasmus+ project “[IN-GLOBAL Enhancing Knowledge of the EHEA and Global Dialogue](#)” in 2023.

The original version of the Rome Communiqué and its annexes are available on the website of the European Higher Education Area:

<https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Noi, miniștrii responsabili cu învățământul superior, reuniți în ședința online din 19 noiembrie 2020, sărbătorim realizările celor 21 de ani de la semnarea Declarației de la Bologna. Reafirmăm angajamentul nostru pentru dezvoltarea unui Spațiul European al Învățământului Superior (SEÎS) care să fie mai incluziv, mai inovator, mai interconectat și mai rezilient.

Mulțumim Italiei pentru rolul său esențial în pregătirea și găzduirea conferinței noastre și pentru adaptarea acesteia la provocările aduse de pandemia de COVID-19.

SEÎS este un format de cooperare unică, construită pe bază de încredere, în care autoritățile publice și părțile interesate din învățământul superior colaborează pentru a defini și a realiza obiective comune. Datorită diversității culturilor, limbilor și mediilor noastre și ca urmare a angajamentului nostru comun pentru calitate, transparență și mobilitate, sistemele noastre de învățământ superior oferă oportunități neegale pentru învățare, predare, cercetare și inovare.

Societățile noastre se confruntă cu provocări fără precedent cauzate de de pandemia globală de COVID-19 și de consecințele acesteia. Pandemia ne-a arătat cât suntem de interdependenți și cât putem fi de vulnerabili. Aceasta a scos în evidență faptul că suntem cu toții parte a unei singure lumi, în care solidaritatea umană este un imperativ. Apreciam foarte mult și recunoaștem eforturile comunității învățământului superior de a face față acestor provocări și ne reafirmăm determinarea în a oferi învățământ superior incluziv și de calitate, care își îndeplinește toate obiectivele, chiar și în vremuri de criză.

Suntem hotărâți să facem posibilă interacțiunea dintre instituțiile noastre de învățământ superior și societățile noastre cu scopul de a aborda amenințările multiple la pacea globală, la valorile democratice, la libertatea de informare, la sănătate și bunăstare – nu în ultimul rând cele create sau exacerbate de pandemie. Ne angajăm să continuăm și să intensificăm investițiile noastre în educație, pentru a ne asigura că instituțiile de învățământ superior au finanțarea adecvată pentru a dezvolta soluții la criza actuală, la redresarea în urma crizei și în general, la tranziția către economii și societăți verzi, sustenabile și reziliente.

Suntem angajați să depășim inechitățile sociale care încă mai limitează realizarea unui SEÎS complet incluziv. Digitalizarea a permis ca majoritatea sistemelor noastre să funcționeze în continuare în timpul pandemiei de COVID-19, deși utilizarea mai intensă a mijloacelor digitale a dezvăluit anumite limite. Cu experiența sa consolidată în cooperarea și cercetarea transnațională și internațională, învățământul superior trebuie să își asume un rol principal în a explora și a consilia cu privire la modurile de a aborda și de a depăși aceste limitări.

Privim către 2030 cu hotărâre și optimism, încrezători că vom reuși să cultivăm o cooperare mai eficace și un dialog mai strâns între țările noastre, între sistemele și instituțiile noastre de învățământ superior și cu întreaga comunitate a învățământului superior.

Avem bucuria să urăm bun venit San Marino ca nou membru al SEÎS. San Marino va fi sprijinit în implementarea angajamentelor sale, cu o foaie de parcurs agreată.

Viziunea noastră

Concepem SEÎS ca pe o zonă în care studenții, personalul și absolvenții pot circula liber pentru a studia, a preda și a face cercetare. **SEÎS din viziunea noastră va respecta întocmai valorile fundamentale ale învățământului superior și democrației și ale statului de drept.** Va încuraja creativitatea, gândirea critică, circulația liberă a cunoștințelor și va extinde oportunitățile pe care dezvoltarea tehnologică le oferă proceselor de învățare și predare bazate pe cercetare. Se va asigura că sistemele noastre de învățământ superior oferă tuturor studenților egalitate de șanse, în conformitate cu potențialul și cu aspirațiile lor. Recunoaștem că realizarea acestor deziderate va necesita adoptarea de politici și implementarea de măsuri la nivel național, iar unele dintre acestea vor depăși sistemele de învățământ superior și vor presupune alinierea unor strategii naționale mai ample în domeniul economic, financiar și social.

Pentru a realiza viziunea noastră, ne angajăm să construim un SEÎS incluziv, inovator și interconectat până în 2030, care să poată să susțină o Europă sustenabilă, coezivă și pașnică:

- **Incluziv**, pentru că fiecare student va avea acces echitabil la învățământul superior și va fi sprijinit pe deplin să își finalizeze studiile și formarea;
- **Inovator**, pentru că va introduce metode și practici de învățare, predare și evaluare mai bine aliniate, strâns legate de cercetare;
- **Interconectat**, deoarece cadrele și instrumentele noastre comune vor continua să faciliteze și să intensifice cooperarea internațională și reformele, schimbul de cunoștințe și mobilitatea personalului și a studenților.

Instituțiile de învățământ superior au potențialul să determine o schimbare majoră prin îmbunătățirea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor studenților și ale societății pentru a contribui la sustenabilitate, la protecția mediului și la alte obiective cruciale. Ele trebuie să pregătească studenții **să devină cetățeni activi, critici și responsabili** și să ofere oportunități de învățare pe tot parcursul vieții pentru a îi sprijini în rolul lor în societate.

Învățământul superior va fi un actor esențial în **îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) ale Națiunilor Unite până în 2030**. Ne angajăm să sprijinim instituțiile noastre de învățământ superior să contribuie cu capacitățile lor de educație, cercetare și inovare pentru a contribui la aceste obiective globale fundamentale și să alocăm resurse pentru a ne asigura că sistemele noastre de învățământ superior contribuie la realizarea **ODD-urilor**. Trecerea la neutralitatea climatică este esențială pentru noi toți, iar studenții trebuie să fie pregătiți pentru locuri de muncă și activități noi și „verzi”. Trebuie să li se ofere acestora oportunități pentru actualizarea competențelor și de reconversie profesională într-o perspectivă de învățare pe tot parcursul vieții și să li se permită să dezvolte și să aplice tehnologii și abordări noi.

Educația de calitate va continua să fie caracteristica distinctivă a SEÎS. Toate instituțiile de învățământ superior și toate autoritățile publice vor sprijini o cultură robustă a **integrității academice și științifice** care blochează toate formele de fraudă academică și distorsionare a adevărului științific.

Valori fundamentale

Ne reafirmăm angajamentul pentru promovarea și protejarea **valorilor noastre fundamentale comune în tot SEÎS prin dialog politic și o cooperare mai intensă, ca bază necesară pentru învățarea**, predarea și cercetarea de calitate și pentru societățile democratice. Ne angajăm să susținem autonomia instituțională, libertatea și integritatea academică, participarea studenților și a personalului la guvernanta învățământului superior și responsabilitatea publică pentru învățământul superior și a învățământului superior.

Invităm BFUG să elaboreze un **cadru** pentru consolidarea valorilor fundamentale ale SEÎS, care să cultive autorefecția, dialogul constructiv și învățarea reciprocă în rândul autorităților naționale, instituțiilor și organizațiilor de învățământ superior, în același timp făcând posibilă evaluarea gradului în care acestea sunt onorate și implementate în sistemele noastre. Adoptăm **definiția libertății academice** ca fiind libertatea personalului academic și a studenților de a se implica în activități de cercetare, predare, învățare și comunicare în și cu societatea, fără interferență și fără teama de represalii ([Anexa I](#)).

Ne reafirmăm angajamentul de a promova etica, transparența și integritatea în și prin educație și cercetare și remarcăm că Platforma Consiliului Europei privind Etica, Transparența și Integritatea în Educație (ETINED) oferă posibilitatea tuturor membrilor SEÎS, membrilor consultativi și partenerilor să coopereze pentru realizarea acestui obiectiv.

Construirea viitorului

Un SEÎS incluziv

Un învățământ superior incluziv din punct de vedere social va rămâne nucleul SEÎS și va necesita asigurarea de oportunități și sprijin pentru incluziunea echitabilă a persoanelor din toate mediile sociale. Studenții care provin din medii socioeconomice, profesionale, culturale și educaționale diverse trebuie să aibă posibilitatea și instrumentele să caute și să beneficieze, în orice moment al vieții, de opțiunile educaționale cele mai utile pentru ei.

Ne angajăm să consolidăm incluziunea socială și să sporim calitatea educației, folosind pe deplin noile oportunități pe care le oferă digitalizarea. În timp ce societățile noastre se bazează din ce în ce mai mult pe tehnologii inovatoare, inclusiv pe inteligența artificială, trebuie să ne asigurăm că acestea respectă standardele etice și drepturile omului și că susțin incluziunea. Recunoaștem că digitalizarea nu oferă „soluții universale” și cerem BFUG să propună modalități prin care toți studenții pot să beneficieze de noile tehnologii.

Adoptăm **“Principiile și liniile directoare pentru consolidarea dimensiunii sociale a învățământului superior în SEÎS”** ([Anexa II](#)) în baza unei înțelegeri extinse a dimensiunii sociale și ne angajăm să le implementăm în sistemele noastre. Ne vom angaja într-un dialog de politici ample privind modul de a implementa integral principiile și liniile directoare la nivel național. Vom sprijini instituțiile noastre de învățământ superior să le integreze în cultura instituțională și în misiunile lor învățare și predare, cercetare și inovare, circulararea cunoștințelor și comunicare, guvernanta instituțională și management. Solicităm BFUG să raporteze în anul 2024 cu privire la pașii întreprinși și la măsurile asociate de monitorizare pentru a asigura o monitorizare bazată pe dovezi.

Recunoaștem importanța protejării drepturilor studenților prin legislație și ne angajăm să le dezvoltăm și să le sprijinim în sistemele noastre naționale, prin măsuri și structuri dedicate, cum ar fi mediatori ai studenților sau alte soluții similare care deja există în multe țări din SEÎS. Ne angajăm să facem posibile astfel de soluții în țările noastre și în sistemele noastre de învățământ superior și vom încuraja cooperarea în cadrul Rețelei Europene de Mediatori în Învățământul Superior (ENOHE).

Un SEÎS inovator

Sprajinim instituțiile noastre de învățământ superior să intensifice căutarea de **soluții la provocările cu care se confruntă societățile noastre. Științele și artele sociale, umane și creative** trebuie să joace în continuare un rol vital, dând profunzime vieților noastre și permițându-ne să înțelegem și să acționăm într-o lume în schimbare. Instituțiile noastre de învățământ superior trebuie să interacționeze cu comunitățile lor și să întreprindă activități comune, benefice reciproc și responsabile din punct de vedere social.

Va fi necesară **actualizarea rapidă a cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor**, pentru a face față provocărilor și a dezvolta oportunitățile pe care le va aduce noul deceniu. Instituțiile de învățământ superior vor continua să își diversifice oferta de studii și să inoveze în materie de conținut și de moduri de predare, pentru a răspunde la nevoia crescută de gândire inovatoare și critică, de inteligență emoțională, de abilități de leadership, de muncă în echipă și de rezolvare a problemelor și de atitudini întreprinzătoare.

Parcursurile de învățare flexibile și deschise, parte din aspirația inițială a Procesului Bologna, reprezintă aspecte importante ale învățării **centrate pe student** și sunt din ce în ce mai cerute în societățile noastre. Pe lângă programe de studii complete, multe instituții de învățământ superior oferă sau plănuiesc să ofere **unități de învățare mai mici**, care le dau posibilitatea studenților să își dezvolte sau să își actualizeze aptitudinile și competențele culturale, profesionale și transversale în diferite etape din viață. Solicităm BFUG să exploreze în ce mod și în ce măsură instituțiile noastre pot defini, dezvolta, implementa și recunoaște aceste **unități mai mici și flexibile, inclusiv pe acelea care duc la microcertificări**, folosind instrumentele SEÎS.

Adoptăm "**Recomandările pentru autoritățile naționale privind îmbunătățirea procesului de învățare și predare în învățământul superior din SEÎS**" (**Anexa III**) și ne angajăm să le respectăm, sprijinind instituțiile de învățământ superior să implementeze în continuare procese de învățare și predare centrate pe student. Recomandările includ sprijin sporit pentru toți studenții, dar și pentru personalul didactic și nedidactic. Personalul academic, inclusiv personalul academic aflat la început de carieră, are nevoie de oportunități stabile de ocupare și de carieră, de o paritate a respectului pentru predare și pentru cercetare, de condiții de muncă atractive, de acces la activități actualizate de dezvoltare a personalului și de recunoaștere a realizărilor. În toate aceste privințe vom cultiva dialogul și colaborarea privind învățarea și predarea în sistemele noastre naționale și la nivelul SEÎS.

Ne angajăm să sprijinim instituțiile noastre de învățământ superior să folosească tehnologii digitale pentru învățare, predare și evaluare, precum și pentru comunicarea academică și pentru cercetare și să investim în **dezvoltarea aptitudinilor și competențelor digitale pentru toți**. Ne angajăm să dezvoltăm știința și educația deschise, pentru a facilita schimbul de cunoștințe și **materiale cu licență de acces liber**, care pot fi partajate cu ușurință între părțile interesate din învățământul superior, care pot să le adapteze și să le reorienteze pentru a corespunde cu nevoile proprii.

Un SEÎS interconectat

Cooperarea și mobilitatea conectează sistemele noastre și cultivă dezvoltarea competențelor interculturale și lingvistice, cunoștințe mai ample și o mai bună înțelegere a lumii noastre. Contactele directe și sinergiile între culturile și sistemele noastre diverse de învățământ superior, prin mobilitatea personalului și a studenților, contribuie la excelența și la relevanța învățământului superior în SEÎS, făcându-l atractiv și competitiv la scară globală. Recunoaștem importanța și beneficiile mobilității fizice pentru studenți, doctoranzi și personal. În ciuda dificultăților actuale asociate cu pandemia de COVID-19, reafirmăm ținta noastră ca cel puțin **20% dintre absolvenții din SEÎS** să fi avut o experiență de studiu sau formare în străinătate și **ne angajăm în continuare să dăm posibilitatea tuturor studenților să dobândească competențe internaționale și interculturale prin internaționalizarea curriculumului** sau prin participarea la **medii internaționale inovatoare** în instituțiile lor de origine și să aibă experiența unei forme de mobilitate, în format fizic, virtual sau mixt.

Soluțiile digitale vor facilita securitatea, eficiența și transparența **schimbului de date**. Sunt necesare abordări digitale comune pentru a intensifica recunoașterea, asigurarea calității și mobilitatea. Solicităm BFUG să cartografieze soluțiile existente și să identifice soluții noi pentru a îmbunătăți interoperabilitatea sistemelor digitale și schimbul de date aferente studenților și instituțiilor, cu respectarea deplină a confidențialității și a securității, ținând seama de experiențele Inițiativei privind legitimația europeană de student și de alte inițiative.

O cooperare mai profundă între instituțiile de învățământ superior va ajuta la abordarea obiectivelor de mai sus, prin activități comune de predare și cercetare. Ne vom strădui să eliminăm obstacolele care stau în calea cooperării la nivel național și să dăm posibilitatea tuturor instituțiilor de învățământ superior din SEÎS să beneficieze de aceasta. Alianțele formate în cadrul inițiativei Universități Europene constituie un mod important de a explora o cooperare sistemică mai profundă și la scară mai mare, care se poate dovedi utilă pentru detectarea și depășirea obstacolelor care stau în calea unei cooperări transnaționale mai strânse între instituțiile de învățământ superior în viitor.

Implementarea

Luăm notă de rezultatele descrise în **Raportul privind implementarea procesului Bologna** cu privire la progresul înregistrat în ultimele două decenii. Realizările sunt impresionante. Cu toate acestea, este nevoie de mai multă muncă pentru a ne asigura că SEÎS este construit pe o bază solidă, care poate să sprijine un învățământ superior interconectat, inovator și incluziv în deceniul care urmează.

Contăm pe sprijinul continuu al Programului Erasmus și al altor programe de mobilitate și cooperare pentru a ne sprijini angajamentele.

La Conferința Ministerială de la Paris din 2018 am decis să dedicăm un efort special finalizării implementării a trei „**Angajamente-cheie**” esențiale pentru funcționarea SEÎS: Cadrul de calificări și ECTS, Convenția privind recunoașterea de la Lisabona și Suplimentul de Diplomă și Asigurarea calității conform Standardelor și liniilor directoare pentru asigurarea calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG).

Reconfirmăm hotărârea noastră de a duce la bun sfârșit implementarea deplină a Angajamentelor-cheie. Solicităm BFUG să continue să utilizeze **metoda de sprijin colegial** pentru a realiza acest lucru. Ne angajăm la continuarea participării și a contribuției la acest efort.

Ne angajăm să completăm și să dezvoltăm în continuare **Cadrele naționale de calificări** compatibile cu **Cadrul generic de calificări al Spațiului European al Învățământului Superior (CC-SEÎS)** și cerem BFUG să actualizeze criteriile de autocertificare, astfel încât să includă un element mai puternic de evaluare colegială a rapoartelor naționale. Mandatăm **Rețeaua de corespondenți pentru CC** să își continue activitatea, contribuind mai departe la dezvoltarea CC-SEÎS și la autocertificarea cadrelor naționale de calificări în raport cu acesta.

Vom consolida implementarea **Convenției privind recunoașterea de la Lisabona a Consiliului Europei/ UNESCO** și vom aplica principiile acesteia la calificările și perioadele de studiu din afara SEÎS, folosind criterii și rapoarte de evaluare comune, în colaborare cu Comitetul Convenției privind recunoașterea de la Lisabona și cu Rețelele ENIC și NARIC.

Vom asigura **recunoașterea automată a calificărilor academice și a perioadelor de studiu din cadrul SEÎS**, astfel încât studenții, personalul și absolvenții să poată să circule liber pentru a studia, a preda și a desfășura activități de cercetare. Vom face schimbările legislative necesare pentru a garanta recunoașterea automată la nivel de sistem a calificărilor emise în țările SEÎS în care asigurarea calității operează în conformitate cu ESG și în care a fost instituit un cadru național de calificări care este pe deplin funcțional. De asemenea, încurajăm aplicarea de sisteme agreate și securizate de certificare și comunicare digitală, cum ar fi blockchain, precum și dezvoltarea în continuare a Bazei de date privind rezultatele asigurării externe a calității (DEQAR), pentru a facilita recunoașterea automată.

Ne angajăm să revizuiem legislația, regulamentele și practicile noastre pentru a asigura o recunoaștere echitabilă a calificărilor deținute de refugiați, de persoanele strămutate și de persoanele aflate în situații similare celor de refugiat, chiar și atunci când acestea nu pot fi documentate pe deplin, în conformitate cu articolul VII din Convenția privind recunoașterea de la Lisabona. Salutăm **Pașaportul European al Calificărilor pentru Refugiați** și vom sprijini extinderea în continuare a utilizării acestuia în sistemele noastre.

Recunoaștem progresul înregistrat în dezvoltarea **sistemelor de asigurare a calității** aliniate cu ESG și ne angajăm să eliminăm obstacolele rămase, inclusiv pe cele legate de operațiunile transfrontaliere ale agențiilor membre EQAR și de aplicare a Abordării europene pentru asigurarea calității programelor de studii integrate. Ne angajăm să asigurăm că aranjamentele noastre de asigurare externă a calității acoperă învățământul superior transnațional din SEÎS cu standarde egale cu cele aferente ofertei interne. Având în vedere nevoia de o flexibilitate și o deschidere mai mare a căilor de învățare, de unități de învățare mai mici și de sinergii mai ample între instituțiile de învățământ superior, încurajăm **o utilizare a ESG orientată pe intensificare, pentru a sprijini inovarea în învățământul superior și în asigurarea calității în învățământul superior**.

Ne angajăm să întărim cooperarea cu **Spațiul European de Cercetare**. Facem apel la BFUG să colaboreze îndeaproape cu Comitetul pentru Spațiul European de Cercetare și Inovare (ERAC) pentru a intensifica sinergiile și a îmbunătăți alinierea între politicile privind educația și cele privind cercetarea și inovarea. Printre altele, accentul se va pune pe dezvoltarea învățării bazate pe cercetare, garantarea libertății academice și științifice și contribuția la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Națiunilor Unite.

Ne angajăm să **construim o comunitate a învățământului superior care să fie mai strâns conectată și mai sustenabilă**, care cultivă incluziunea, comunicarea, cooperarea și solidaritatea, aspecte esențiale pentru relevanța și excelența viitorului SEÎS. Pentru a realiza acestea, ne angajăm să menținem informarea și implicarea sectoarelor noastre naționale de învățământ superior în evoluțiile din SEÎS și să colaborăm îndeaproape cu asociațiile studențești și asociațiile și rețelele din învățământul superior pentru dezvoltarea și implementarea de reforme naționale. Recunoaștem importanța consultărilor ample desfășurate în vederea identificării priorităților pentru viitorul SEÎS și cerem BFUG să organizeze evenimente ale SEÎS, cum ar fi **seminare, workshopuri și conferințe transnaționale** care să implice comunitatea educațională mai largă (studenți, personal academic și părți interesate externe), pentru a discuta obiectivele prezente și viitoare și a explora moduri de colaborare prin care pot fi abordate acestea.

SEİS în context global

Deși pandemia de COVID-19 a făcut imposibilă organizarea Forumului Global de Politici în forma dorită, suntem mulțumiți că în cadrul Conferinței noastre este inclusă o sesiune globală. Ne angajăm din nou în scopul dialogului global privind valorile învățământului superior, politicile și reformele asociate cu acesta, folosind experiențele din SEİS și pe cele din alte zone ale lumii și cerem BFUG să dezvolte și să consolideze în continuare Dialogul Global, în perioada de lucru următoare.

Salutăm adoptarea **Convenției Globale a UNESCO privind recunoașterea calificărilor privind învățământul superior și ne angajăm să o ratificăm cu promptitudine**, pentru a facilita recunoașterea echitabilă a calificărilor și a perioadelor de studiu din afara SEİS, folosind criterii de evaluare și rapoarte conforme cu Convenția privind recunoașterea de la Lisabona.

Apreciem includerea în **Magna Charta Universitatum**, actualizată recent, a valorilor globale ale diversității și responsabilității sociale și civice.

Concluzie

Facem apel la BFUG să abordeze acțiunile și prioritățile indicate pentru deceniul următor, cu scopul general de a crea **un Spațiu European al Învățământului Superior care îndeplinește viziunea noastră și atinge obiectivele propuse până în 2030**. Pentru Conferința noastră din 2024, mandatăm BFUG să realizeze un raport de implementare în care să evalueze progresul înregistrat în ceea ce privește angajamentele asumate.

Acceptăm cu recunoștință oferta Albaniei de a găzdui următoarea Conferință Ministerială a SEİS și Forumul Global de Politici în 2024.

Annexes

- **Anexa I** la Comunicatul ministerial de la Roma: Declarație privind libertatea academică
- **Anexa II** a Comunicatul ministerial de la Roma: Principii și linii directoare pentru consolidarea dimensiunii sociale a învățământului superior în SEİS
- **Anexa III** la Comunicatul ministerial de la Roma: Recomandări pentru autoritățile naționale privind îmbunătățirea procesului de învățare și predare în învățământul superior în SEİS

Co-funded by
the European Union

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

